

Danmark som frontløber på bæredygtige indkøb af fødevarer

Hvad har vi lært af økologi omstilling?

Hvad siger omverdenen?

Next steps?

*Forum for Bæredygtige Indkøb,
Temagruppe om Grønne Indkøb
af Fødevarer*

Paul Holmbeck

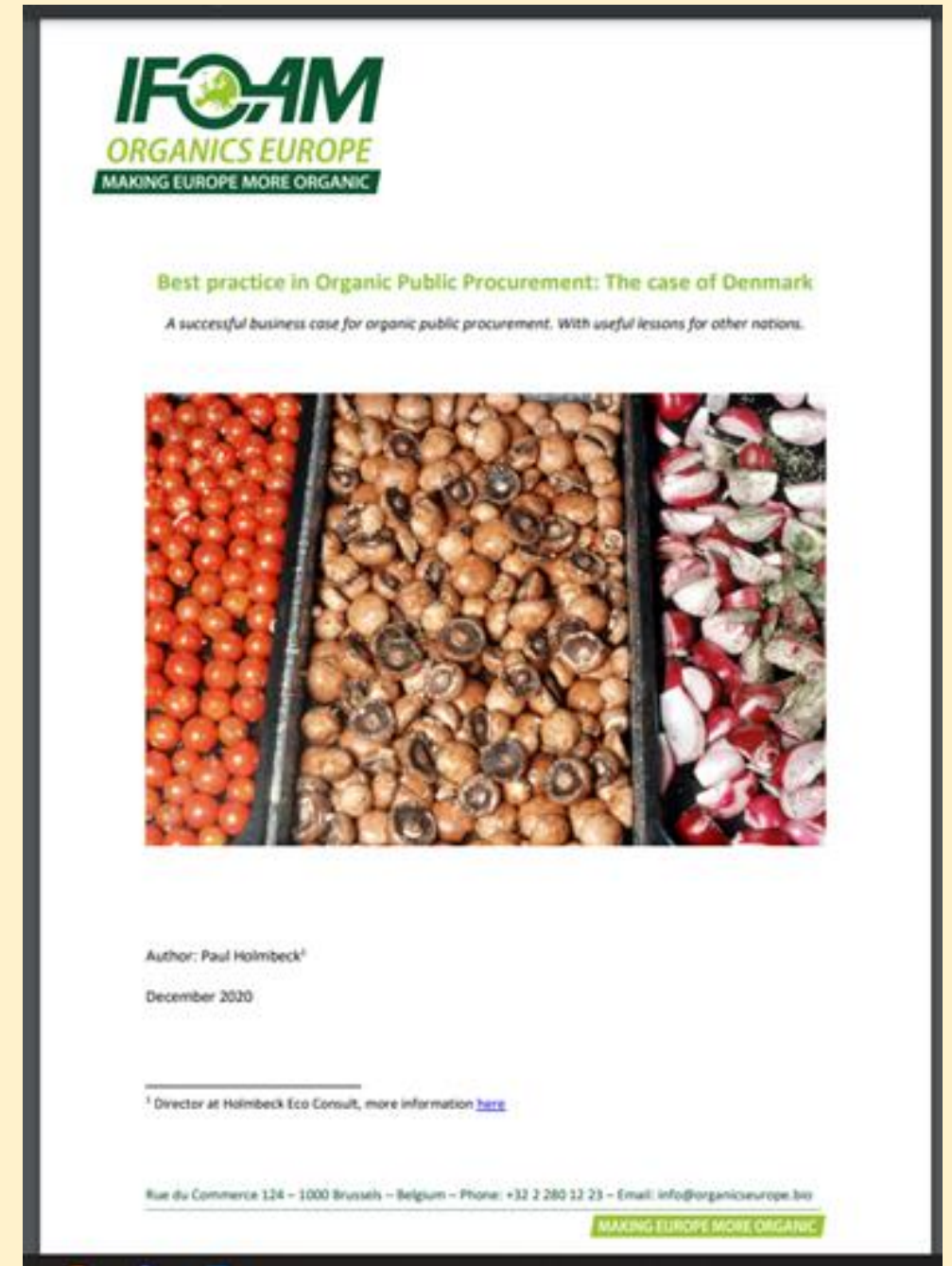
D. 4 november, 2021

Best practice in Organic Public Procurement:

The case of Denmark

[Findes her](#)

Lær 1:

En holistisk bæredygtig dagsorden fra start!

- ✓ Mindre kød
- ✓ Mere grønt, flere rodfrugter
- ✓ Mad i sæson
- ✓ Mindre madspild
- ✓ Meget mere økologi

Sundere, økologiske og mere klimavenlige måltider med samme budget.

Og med mennesker i centrum!

Foto: Københavns Madhus

Global anerkendelse af økologisk praksis og agroøkologi fra FAO, FN's Klimapanel.....

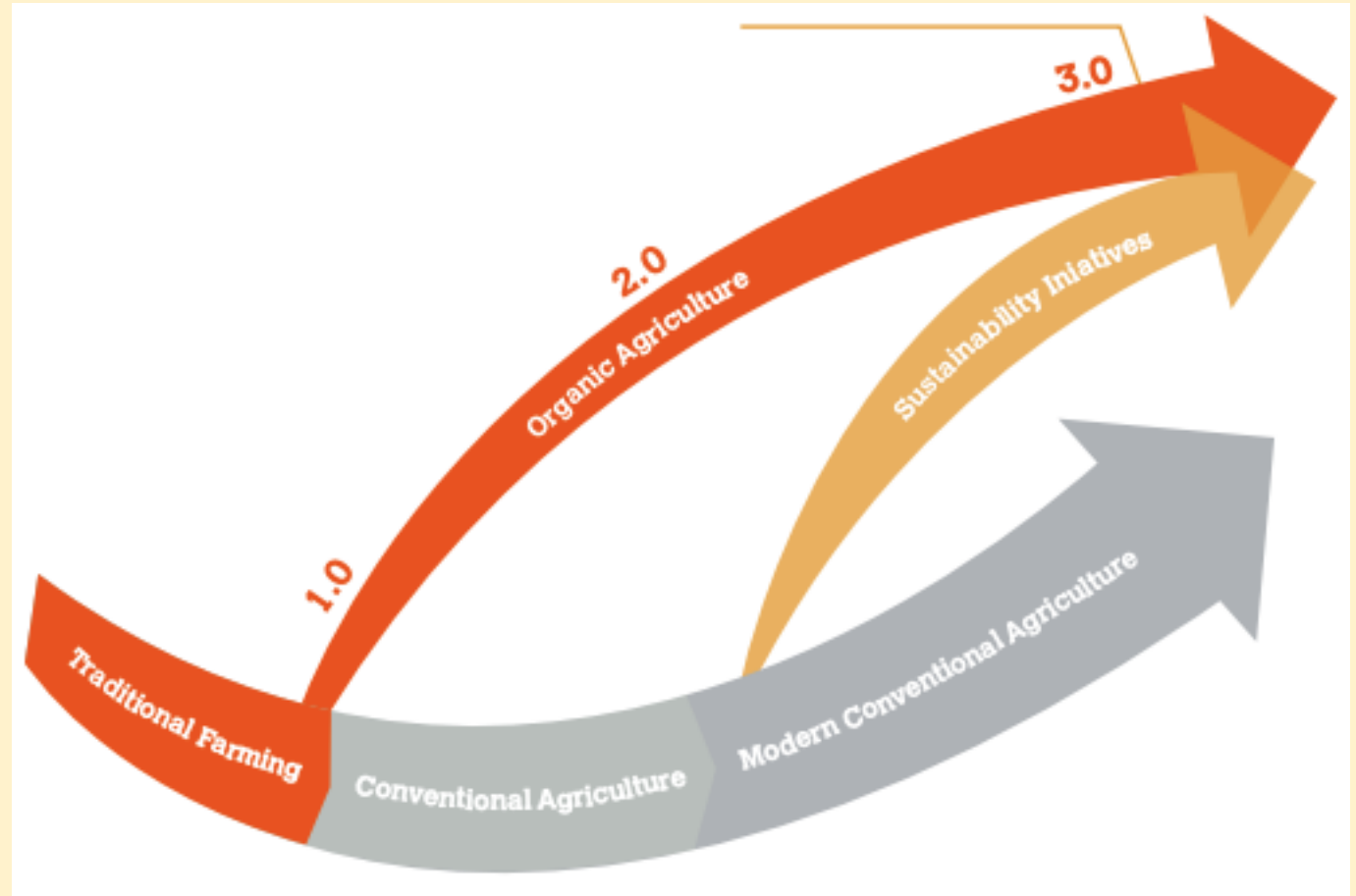

**ORGANIC
A PART OF
THE SOLUTION**

Gennembrud for holistisk tænkning: Mange snakker nu om nye fødevarer**systemer**....og **multi-tool økologi!**

- ❖ Anerkendelse af agroøkologi i UN Food Systems Summit
- ❖ EU Green Deal/Farm-to-Fork gør økologi til centrale søjle i klima- og naturindsats, sætter mål om 25 % økologi i 2030
- ❖ Nye bæredygtigheds dagsordener og koncepter -- regenerative landbrug, plantebaseret – og indsatser for at bygge disse på det solide økologiske fundament

Hvordan er det nu med økologi og klimaet?

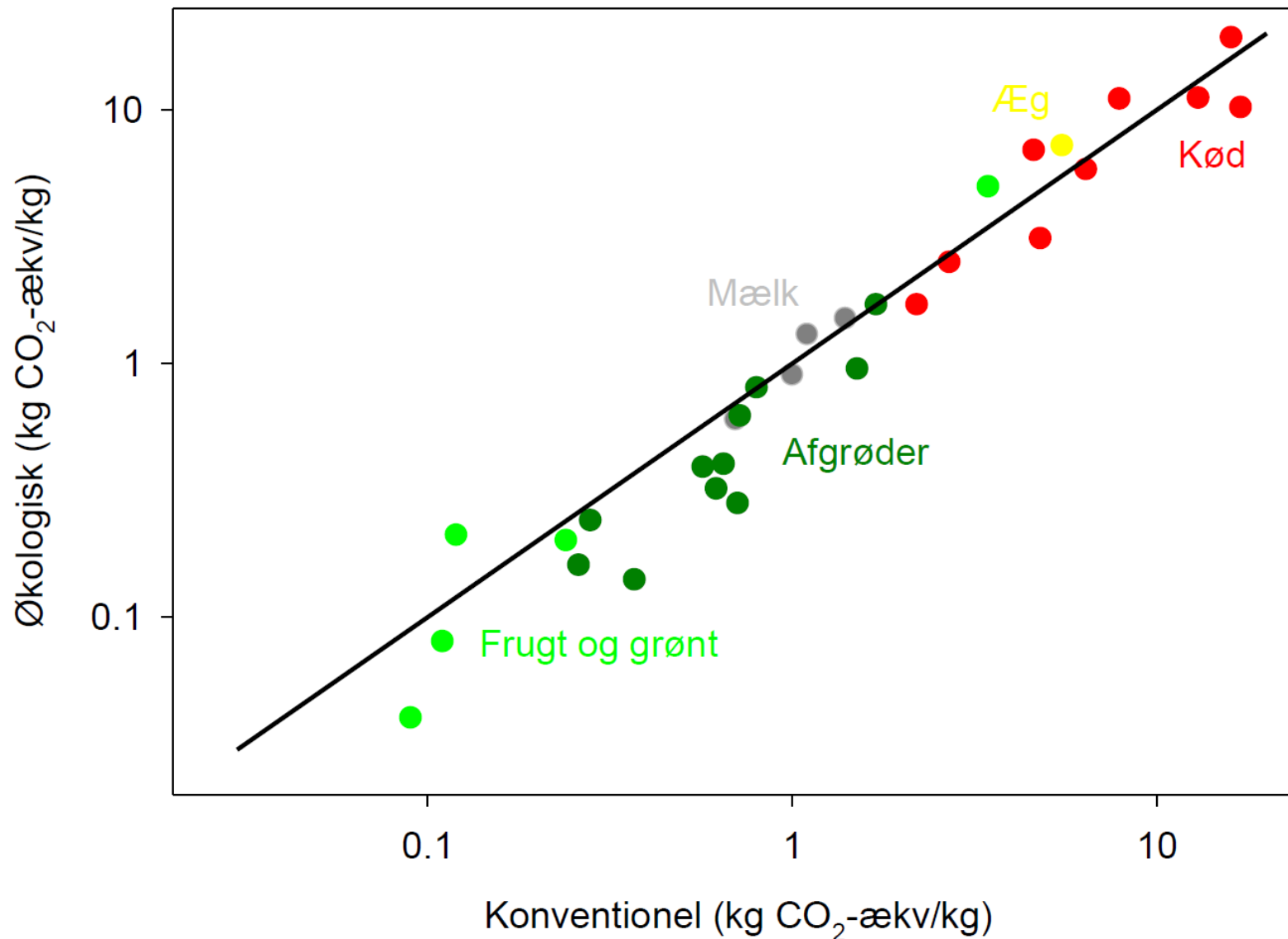
Økologer er heller ikke i mål med klimaet!

Men hvad siger forskning?

”Klimabelastningen fra planteproduktion og animalsk produktion er på samme niveau pr. kg produkt inden for økologisk og konventionel produktion.

En lang række studier viser desuden, at drivhusgasudslippet fra økologisk produktion er lavere pr. hektar sammenlignet med tilsvarende konventionel produktion”

Århus Universitet/ICROFS

Olesen & Hermansen, ÅU (2016)

Enighed om lavere CO₂e/ha for økologi. Men debat om forskellige LCA metoder for CO₂e/kg.

Om indirekte land use effekter medtages (det er til fordele for konventionelle)

Eller “rebound effekter” som mindre forbrug pga højere priser på økologi, eller det at økologiske forbrugere køber mindre kød (begge til økologiens fordele)

Alle er enige om, at mindre spild og valg af mere plantebaseret kost er langt vigtigere end om varen er økologisk eller konventionel

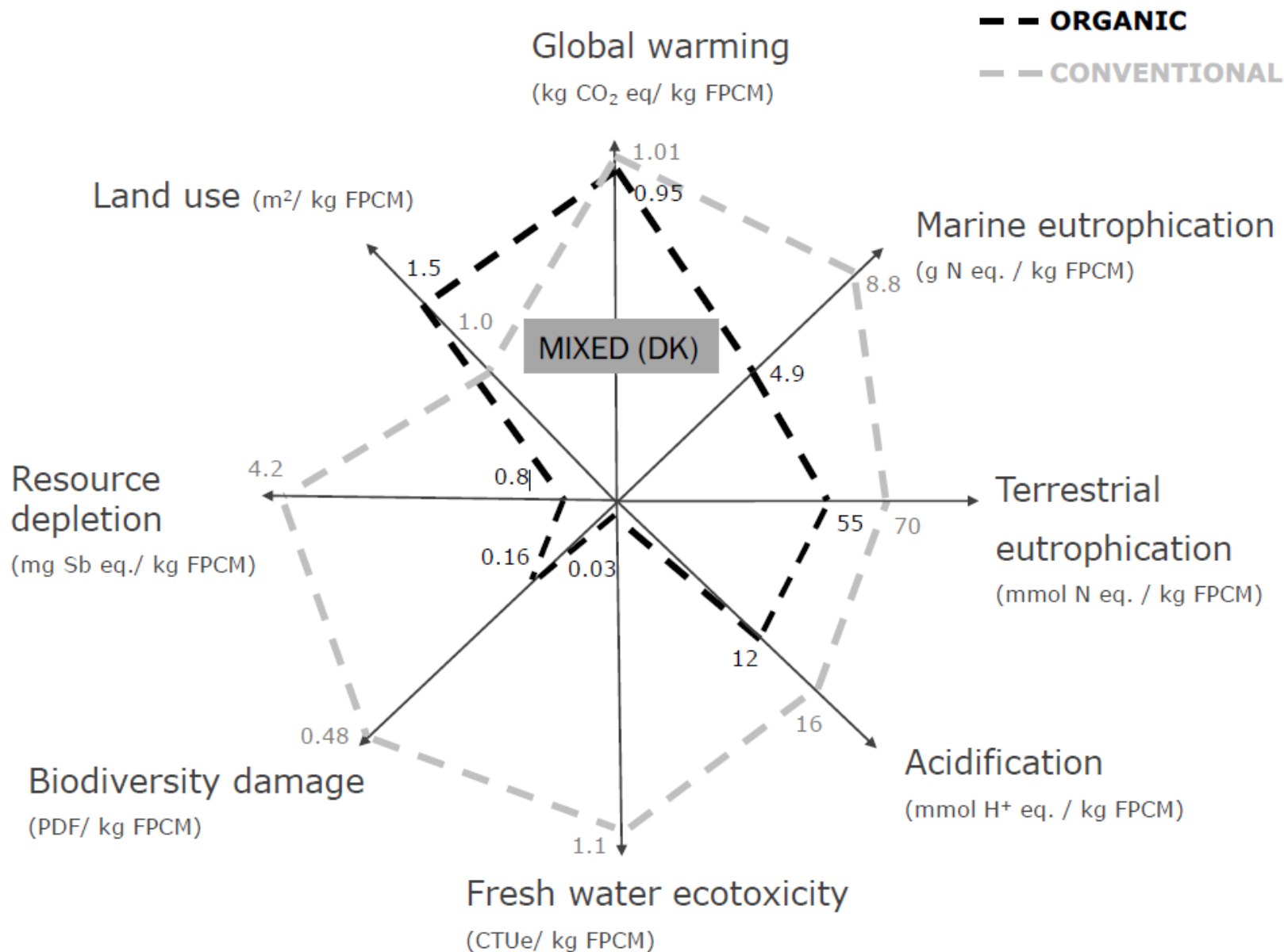
Mælks klima og miljøpåvirkning

Økologi kontra konventionelt

Økologi kræver mere jord og næsten på niveau med konventionel drift ift CO₂e

Men har væsentlige fordele på en række andre bæredygtighedsparametre -- biodiversitet, rent vand, og mindre næringsstofforurening på land og i havet.

Mindre klimabelastning per ha. fordi økologer har fat i mange af de nødvendige klimaløsninger

- ✓ Færre husdyr per ha.
- ✓ Ingen kunstgødning
- ✓ Mere græs—mere C i Jorden; mindre CO₂ i atmosfæren
- ✓ Flere efterafgrøder —mindre CO₂
- ✓ Mindre gødning -- mindre lattergas

Derfor: Danmarks nye klimaplan for landbruget (Okt 2021) har et mål om fordobling af det økologiske areal. Økologi reducerer med 2 tonnes CO₂e per ha.

Danmarks investering i plantebaserede fødevarer skal være min. 50% øko

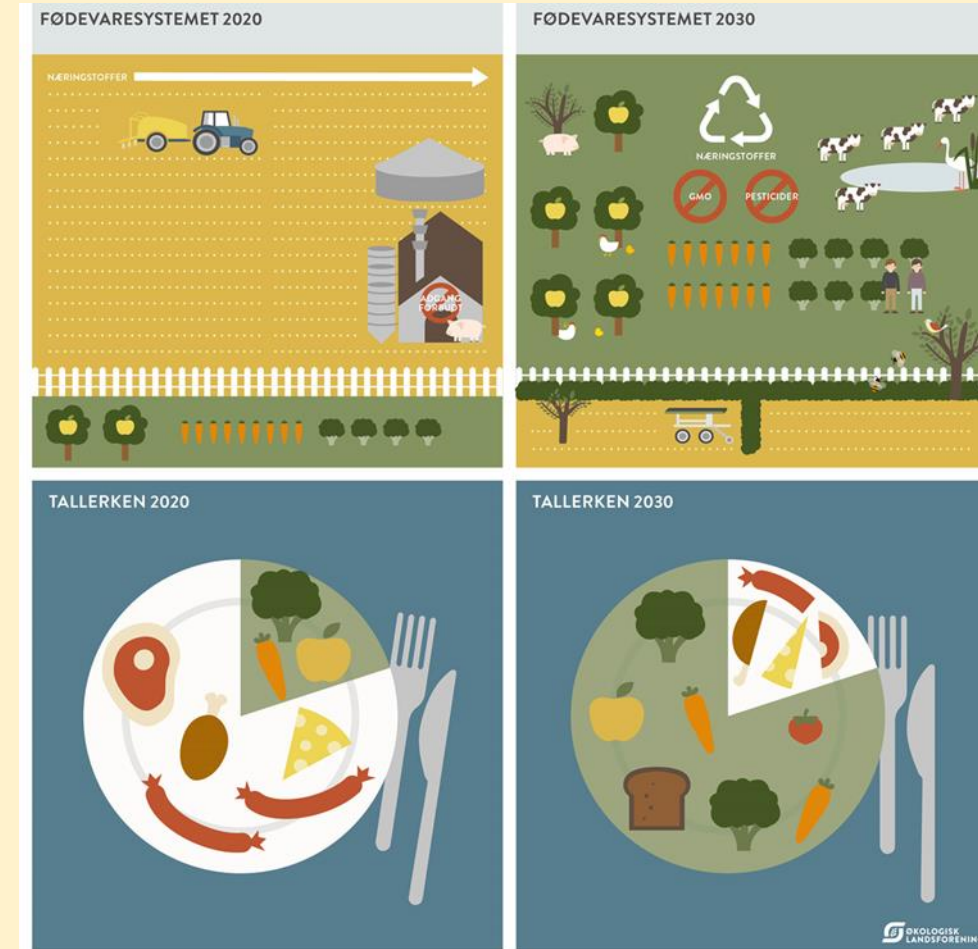
Økologerne også en drivkraft for fortsat klimaomstilling

Ambitiøs klimahandling, -innovation og -politik

- Pionérhandling for plante- og madspilds dagsorden i offentlige køkkener (90erne!)
- Først med klimaregnskaber og klimahandlingsplaner på landbrug
- Holistisk klimaplan for omstilling af landbruget og tallerkenen....og landbrugsstøtten
- Plantbased Innovation Centre, 2020
- Innovation Center for Organic Farming, 2021

Det er også denne drivkraft for bæredygtig omstilling som I bakker op om når I har økologi som fundament for indkøb.

DK Lesson 1

**En holistisk tilgang til bæredygtighed i
offentligt indkøb og offentlige køkkener hvor
økologi er centralt,
men ikke alene.**

Lære 2 og 3:

Behov for stærk politisk mål og støtte....

og for *samtidighed* ift mobilisering i økologisektoren og køkkener

Politisk mål og signaler

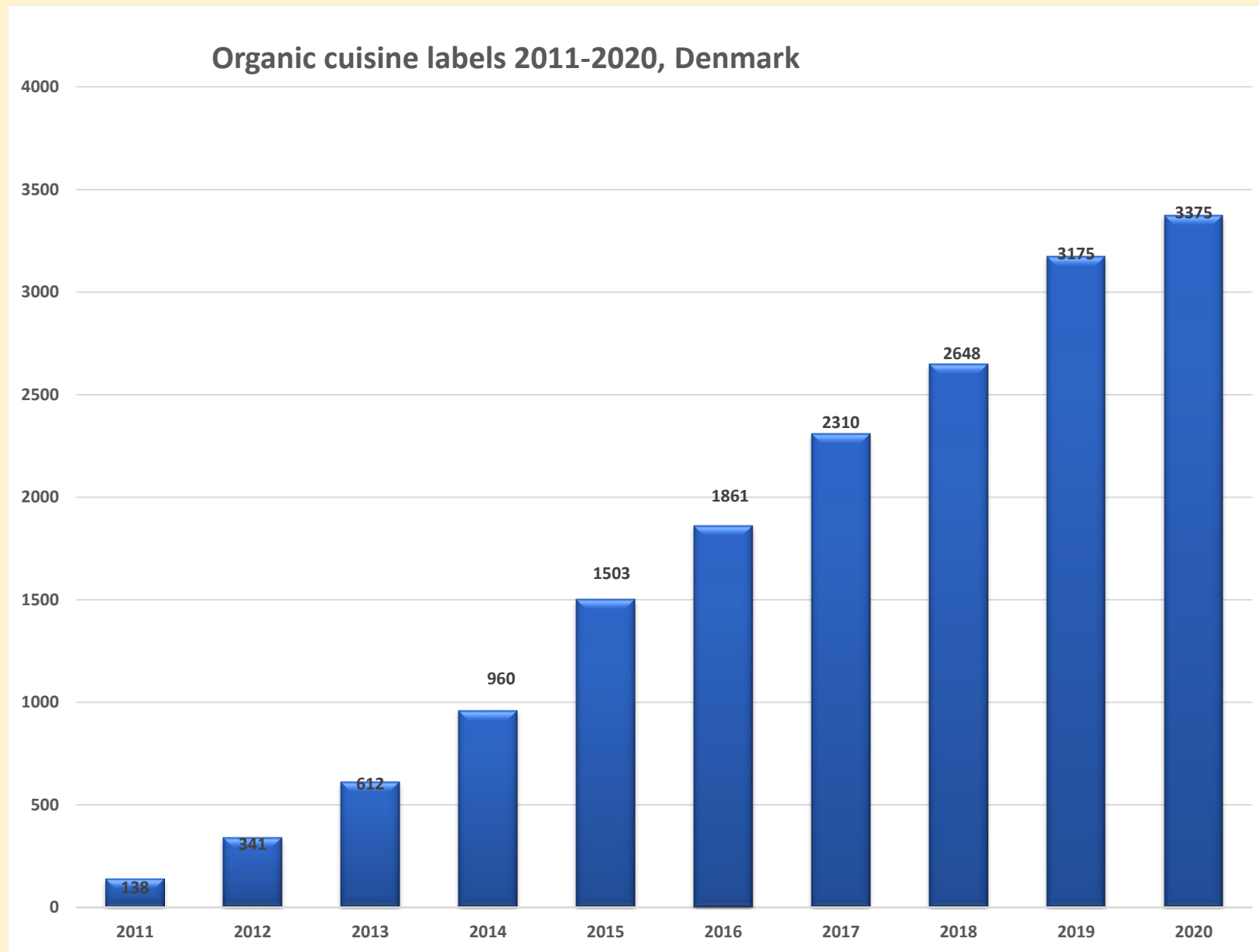
1. **Nationalt mål:** 60 % økologi i alle offentlige køkkener.
2. **Finansiering:** For omstilling, uddannelse i køkkener og kapacitet i øko NGOer.
3. **Mærkning:** Økologiske spisemærker skaber dokumentation og stolthed.

Mobilisering i øko branchen og køkkenerne

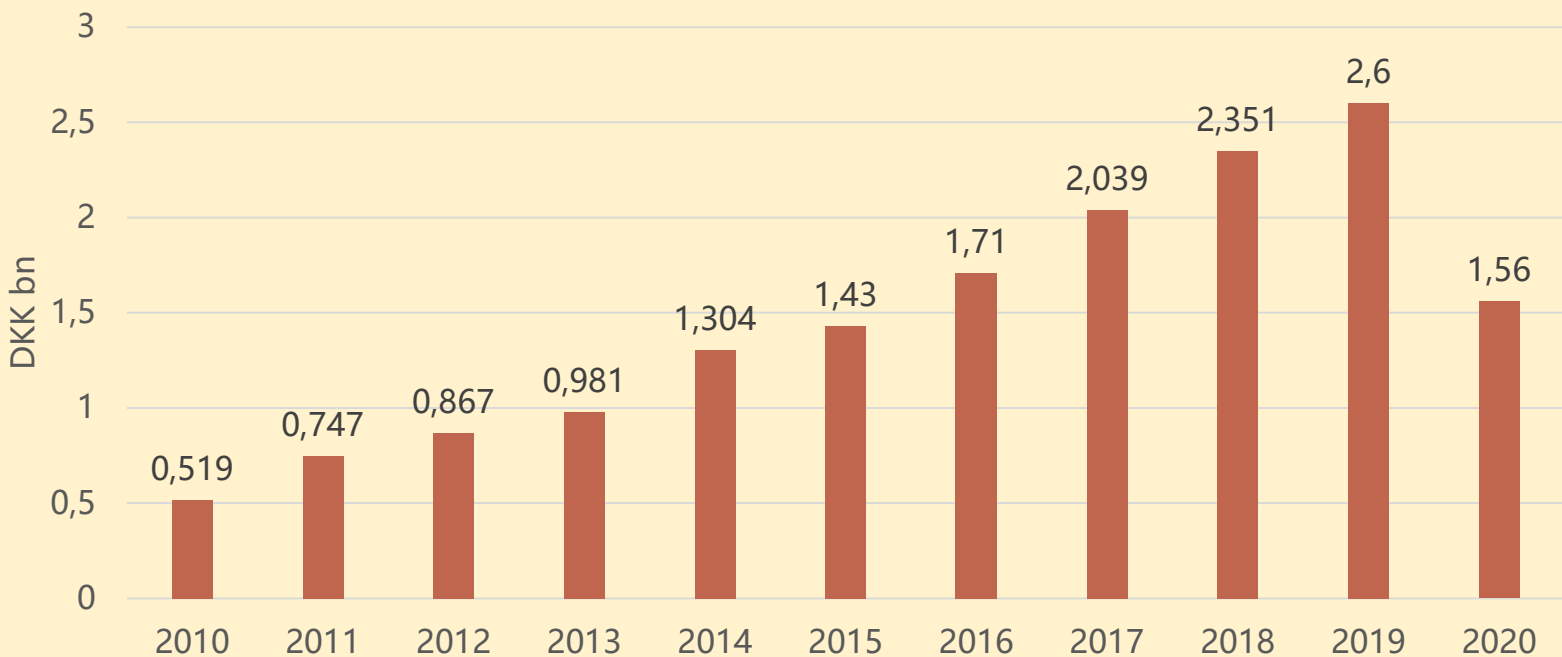
1. **Garanti for øko udbud** — samarbejde i hele kæden.
2. **Øko skoler. Samt lette løsninger** og feedback mekanismer fra Food Service
3. **Uddannelse** hos køkken professionelle.

Lære 4: De økologiske spisemærker som motivation og dokumentatio n

Dansk økologisalg i Food Service

Omstilling i de offentlige køkkener driver også omstilling i de private professionelle køkkener frem. Dels mobilisering af Food Service, dels mærker.

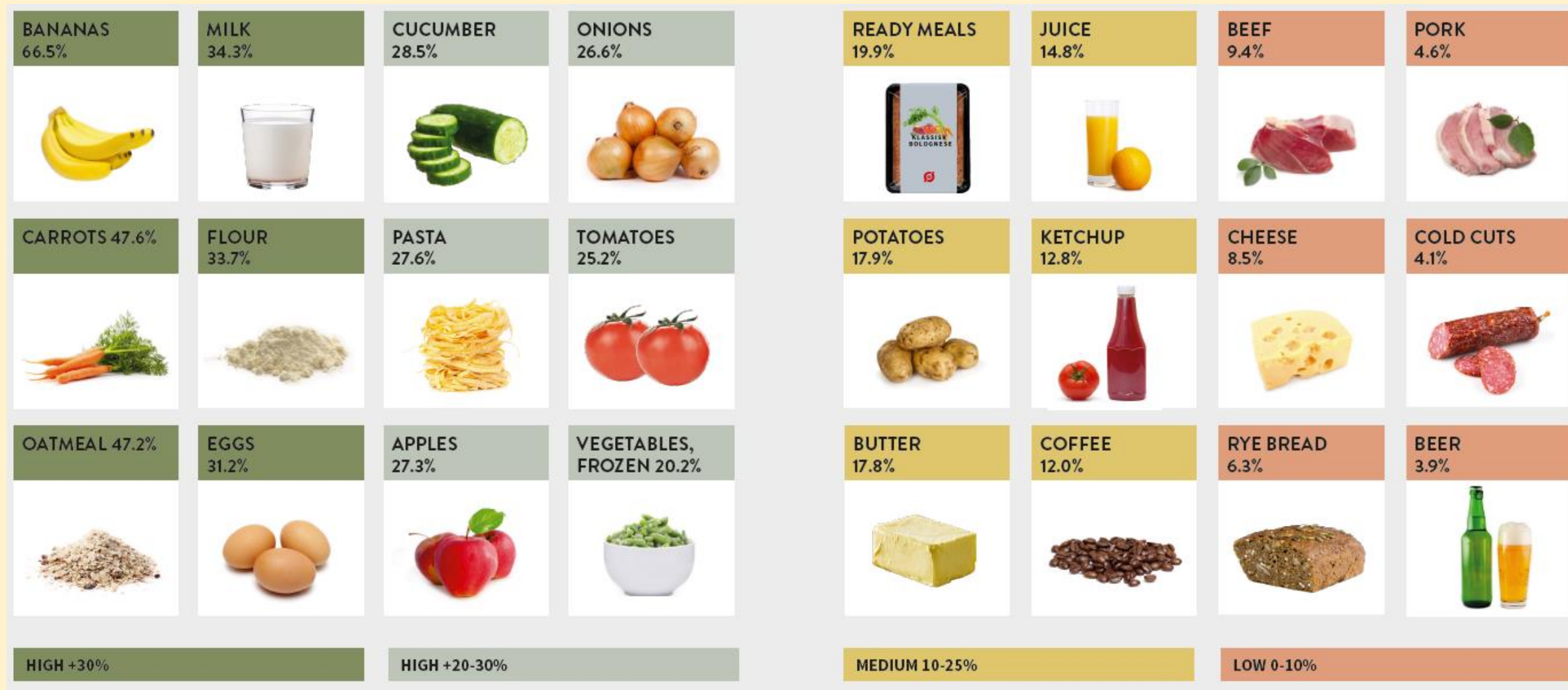

Lære 5: Det handler om mennesker

- Håndværk som drivkraft
- Forståelse af meningen med det hele
- ***Samarbejde er nødvendigt og en motivation i sig selv*** –såvel køkken professionelle, producenter, organisationer og ikke mindst offentligt ansatte i FVST, kommuner.
- Keep it simple og ubureaukratisk.

I har borgerne med jer! 75 procent køber økologi hver uge. DK: Verdens højeste økosalg

Når vi vil mere.....

Lad os bygge videre på disse gode erfaringer!

- ✓ Holistisk tilgang til bæredygtighed: økologi + planterige måltider og mindre madspild. *Bæredygtighed starter med økologi, men stopper ikke der. Vi bygger videre på et økologisk fundament.*
- ✓ Behov for stærk politisk opbakning og klare mål.
- ✓ Samtidighed i ny politik og mobilisering af producenter og køkken professionelle
- ✓ De økologiske spisemærker – en success for dokumentation og motivation.
- ✓ Det menneskelige faktor—motivation driver den grønne omstilling.

1. Nye mål for økologi + Reduktions- mål for klima emissioner fra fødevarer.

*Nye nationale mål for minimum 60 procent
økologi i alle offentlige køkkener.*

Kommunale mål gerne på 90 procent.

*Kommuner, regioner og statslige
institutioner bør sætte mål for emissions
reduktioner fra fødevarer*

*Som min. på linje med Århus og
København: 25 % (2025) - gerne højere*

2. Udbygge De Økologiske Spisemærker med klimamål og –malinger

Indbygge klimakrav eksplicit i Spisemærker

*Omstillingen **gavner** klimaet i dag—nu skal mærkerne **garantere** markante reduktioner af emissioner og understøtte klimasamarbejde med leverandører.*

Food Service virksomheder kan levere klimatal, ligesom de leverer økotal. Det skaber en effektiv feedback mekanisme der ændrer indkøb.

På sigt: krav til leverandører om lavere produktemissioner, forbud mod visse klimabelastende varer.

3. Investere iog skabe fairness for alle i hele værdikæden

*Udvikle fair handelsbetingelser, der fremmer kortere kæder (lokale varer); sikrer fairtrade i de lange kæder og sender mere af fødevareprisen tilbage til **landmanden***

*Invester i **køkkenprofessionelles** håndværk*

*Sikre et reelt frit valg for alle **spisende**. Alle offentlige ordninger/kantiner over en vis størrelse bør tilbyde et vegetarisk alternativ*

4.
Bruge de
bæredygtige
kantiner som
platform for
ændring af
private mad
vaner

*Informere om den forskelle som
omstillingen har skabte. Dele stoltheden
og æren. "Sammen har vi sænket
klimaemissioner med XX"*

*Dele gode fif om hvordan man kommer
videre derhjemme*

*Sætte gang i samtalen ved frokostbordet
om klima, mad og økologi*

5.

Mobilisere
lokalpolitik
bredt –
Økologi og
plantemad som
redskaber i
lokal
bæredygtighed
s-politik

**LØFT
VERDENSMÅLENE**

Kommuner har succes med
økologi som redskab

ØKOLOGISK
landsforening

FORÅR 2019

ØKOLOGIEN HJÆLPER KOMMUNERNE
MED AT JAGTE FN'S VERDENSMÅL:

- STORKØKKENER: SUND, KLIMAVENLIG MAD
- RENT DRIKKEVAND TIL BORGERNE
- ØGET VÆKST OG FLERE LOKALE JOB
- PLEJE AF NATURAREALER
- SKOLEHAVER MED ØKO-VIDEN
- KLIMAHANDLINGSPLANER PÅ GÅRDENE

STORKØKKEN I ODENSE KOMMUNE MED ØKO-
SØLV-MÆRKE RYKKER PÅ FN'S VERDENSMÅL:

**”ØKOLOGIEN ER
DET RIGTIGE, HVIS
VI SKAL PASSE
BEDRE PÅ KLODEN**

VERDENSMÅL
for bæredygtig udvikling

Kommuner og Økologisk Landsforening i partnerskab for beskyttelse af natur, drikkevand og klimaet

- ✓ Samarbejde om CO₂e reduktioner via klimaskoler samt klimaregnskaber og – handlingsplaner på gårdniveau – udbrede bedst klimapraksis
- ✓ Partnerskaber med 35 kommuner om målrettet omlægning til økologi og gratis omlægningstjek til landmænd i områder hvor drikkevandet og naturen skal beskyttes

Kommuner kan bruge økologi som job- og vækst skaber

- ✓ Produktudviklingsteam skabte flere hundrede nye produkter og bidrog til job vækst på 25 % i små og mellemstore fødevarevirksomheder
- ✓ 4x så mange økologer sælger lokalt
- ✓ Offentlige indkøb kan understøtter udviklingen

Øko-jord under neglene i skoler

- ✓ Økologiske Haver-til-Maver nu i 40 % af kommunerne
- ✓ Børn lærer om mad, jord, økologi, klima, natur og landbrug
- ✓ Også i kantinen

Landmand

Virksomhed

Øko,
klimavenlig
indkøb som
driver på
verdensmål

Kommune

Køkken

Borger

6. Fra bæredygtige fødevarer til - bæredygtige fødevare- systemer

Tænke i bioregions. Det gør andre.

*Det var tanken bag **Madfællesskabet**.*

Så er der lige det med de to kredsløb der skal lukkes: næringsstoffer og de menneskelige relationer.

Styrket fokus på recirkulering af næringsstoffer og produktion af energi fra landbruget, bl.a. via mere økologisk biogas

**Fra indkøb..... til
relationer
Bringe mennesker
& værdikæden
sammen.**

*Sammen skaber vi bæredygtige måltider
.....og fødevaresystemer!*

Tak for jeres opmærksomhed!

Mere info:
www.paulholmbeck.com